

LUKOKE hankkeen loppuseminaari 21.11.2024

Ministeri Sari Essayahin videotervehdys

Hyvät LUKOKE-hankkeen loppuseminaarin osallistujat,

Luomun tulevaisuuden kannalta merkittävä kahden vuoden selvityshanke lähestyy loppuaan. Tämä seminaari on koonnut teitä luomuosaajia ja luomutietäjiä sekä jakamaan tietoa että kuulemaan tietoa. Päättyvän hankkeen aihepiiri koskee luomun tulevaisuuden kannalta kolmatta keskeistä ryhmää eli niitä, jotka eivät vielä osaa eivätkä tiedä ainakaan riittävästi, mutta jotka olisivat koulutuksella saavutettavissa.

Luomu ei ole vielä noussut sille kuuluvaan arvoon ja merkitykseen. Näin on valitettavasti myös koulutuksessa. Luomu kasvuun –raportti osoittaa, että luomu ei juurikaan näy oppilaitosten arjessa, ja sen osuus opetuksessa on vähäinen. Luomu nähdään useimmiten irrallisena tai luomun osuutta osana ammattialan opetusta ei tunnisteta.

Tarvitsemme tällaisia hankkeita, hyvää luomupuhetta, käytännön toimia kuten koulutuksen muutosta, jotta tilanne paranisi. Raportti tarjoaa toimenpiteitä jatkoon ja sen tiivistelmästä löytyy toivoa antava lause: ”Luomun edistäminen nähdään tärkeänä ja luomun kasvuun uskotaan.” Jatkoa on onneksi luvassa myös esimerkiksi maa- ja metsätalousministeriön rahoittamassa LuomuOPE –hankkeessa.

Hallitusohjelmassa on tunnistettu tarve kehittää luonnonvara-alan sekä elintarvikesektorin koulutusta ja tutkimusta vastaamaan muuttuneisiin toimintaympäristön vaatimuksiin. Muun muassa ilmastonmuutoksen, biodiversiteettikadon ja ympäristön kemikalisoitumisen rajoittamiseen liittyvät yhteiskunnalliset tavoitteet luovat elintarviketuotannolle ja luonnonvara-alalle muutospaineita. Luonnonmukaisella tuotannolla on todettu olevan joko neutraaleja tai myönteisiä vaikutuksia moniin maailmanlaajuisiin haasteisiin. Samaan aikaan se tuottaa ruokaa ja raaka-aineita yhteiskunnan tarpeisiin.

Suomi on asettanut kunnianhimoisia tavoitteita tuotannon kehittämiseksi kansallisessa Luomu 2.0 -ohjelmassaan. Nämä tavoitteet keskittyvät luomun osuuden lisäämiseen ruuantuotannossa, elintarvikejalostuksessa, kulutuksessa, viennissä sekä luomutiedon ja tutkimuksen edistämiseen. Tavoitteiden saavuttaminen vaatii panostusta ja sitoutumista koko ruokaketjulta. Luomuosaamisen lisääminen on yksi ohjelman keskeisistä päämääristä. Osaaminen koko elintarvikeketjussa pellolta pöytään on välttämätöntä myös muiden luomuohjelman tavoitteiden saavuttamiseksi.

Maatalouden saralla luomuosaamisen vahvistaminen on tärkeää, jotta luomutuotanto saadaan taas kasvuun. Menestyäkseen tuottajat tarvitsevat vahvaa tuntemusta luomussa hyödynnettävistä tuotantomenetelmistä, yritysjohtamisesta sekä tuotannon ehdoista. Luomutuotannon ja viljelymenetelmien kehittämisessä alan tutkimus ja osaaminen ovat myös avainasemassa. Luomuosaajia tarvitaan kuitenkin myös muualla.

Hankkeen osana tehty koulutustarveselvitys elintarvikeyritysten luomuosaamisen erityistarpeista osoittaa, että yritykset arvioivat luomuosaamisensa pääasiassa hyväksi. Muun muassa luomuvientiin, jatkojalostukseen ja luomuviestintään liittyy kuitenkin haasteita. Tuloksien mukaan tarvitaan lisää koulutusta ja tiedotusta muun muassa luomun eduista ja erityispiirteistä. Elintarvikeyritykset kokevat osaavansa hyvin esimerkiksi luomusäädöksiin liittyvät teemat, kun taas ammattikeittiöiden kohdalla lainsäädännön tuntemisessa on puutteita. Selvityksen mukaan vain osa ammattikeittiöiden toimijoista hallitsee luomutuotteiden käytön ja viestinnän erityisvaatimuksia, mikä voi johtaa viestinnällisiin virheisiin ja asiakkaiden epäselvyyteen luomutuotteiden käytöstä. Myös elintarvikeyritysten vientiosaamisessa ja luomuviestinnässä on puutteita, mikä voi rajoittaa tuotteiden pääsyä kansainvälisille markkinoille. Toisaalta

puutteet vähentävät kuluttajien ja ammattikeittiöiden kiinnostusta luomutuotteita kohtaan kotimaassa. Hyvä viestintä kasvattaa luottamusta.

Luomuosaaminen elintarvikealalla on edellytys sille, että elintarvikkeiden valikoima saadaan kasvuun ja jalostusaste nousuun. Tarvitaan entistä parempaa yhteistyötä ruokaketjun toimijoiden välillä, jotta luomutuotteiden saatavuus, hinta ja jalostusaste vastaisivat paremmin ammattikeittiöiden tarpeita. Valikoiman kasvamisen odotetaan luonnollisesti vaikuttavan myönteisesti luomun kulutuskysyntään.

Luomuelintarvikkeiden jalostusasteen nostaminen on tärkeää myös vientitavoitteiden saavuttamiseksi. Jotta Suomesta voisi tulla merkittävä luomutuotteiden viejämaa, tarvitaan luomun lisäarvon ja potentiaalilin ymmärtäviä viennin asiantuntijoita. Käytännön esimerkkinä voidaan mainita Kiinan suuntautuneen valtiovierailun aikana allekirjoitettu luomusertifiointiin liittyvä aieasiakirja. Asiakirjassa sovittiin, että tulevaisuudessa voitaisiin myöntää suomalaisille luomutuotteille sertifikaatti samanaikaisesti EU:n ja Kiinan markkinoille.

Viennin kannalta tärkeää on myös luomukeruuosaamisen vahvistaminen luonnonvara-alalla alkaen metsänomistajista ja metsä-alan asiantuntijoista. Suomalaisilla luomukeruuotteilla, kuten luomumarjoilla, on vientipotentiaalia, mutta potentiaalilin realisoiminen vaatii osaamista luomukeruuotannon kehittämiseksi. Luomuosaaminen ravitsemusalalla on avainasemassa, jotta luomun käytölle asetetut tavoitteet voidaan saavuttaa ammattikeittiöissä. Alan ammattilaisten tulee ymmärtää luomun lisäarvo ja osata käyttää luomuraaka-aineita.

Ammattikeittiöiden osaamista ja siten luomun käyttöä vahvistamalla voidaan edistää myös luomun kulutuksen kasvua. Suomen luomuohjelman tavoitteita ja luomusektorin kehittymistä voidaan edistää panostamalla osaamiseen koko ruokaketjussa. Luomuosaamista vahvistamalla tuemme ennen kaikkea kestävä ruuantuotantoa.

Toivotan teille mielenkiintoista seminaaria. Kiitos hankkeen toteuttajille ja teille kaikille, jotka edistätte omalla paikallanne terveyden, ympäristön, huoltovarmuuden ja omavaraisuuden kannalta tärkeän luomuasiaa.